

Bachelorproef: Welbevinden boosten bij anderstalige nieuwkomers in het lager onderwijs

Student: Van Hoey Jolien
Promotor: Van den Bossche Hilde
Co-promotor: Van Uytvanck Ruth

Indiendatum: 07/06/2024

VOORWOORD

Deze bachelorproef vormt de afsluiter van mijn Educatieve Bacheloropleiding Lager Onderwijs aan de co-hogeschool Odisee te Sint-Niklaas. Als thema voor mijn onderzoek heb ik gekozen voor 'Welbevinden bij anderstalige leerlingen'. De aanleiding tot mijn keuze van dit thema zijn mijn persoonlijke ervaringen die ik opdeed tijdens de taalstage in de zomervakantie van 2023. Gedurende deze twee weken ondervond ik dat taal een aanzienlijke barrière kan vormen die kinderen kan belemmeren in hun kind zijn en in hun verdere ontwikkelingsproces.

Als keuzetraject binnen de opleiding volgde ik het vak ervaringsgericht leren. Binnen het vak ervaringsgericht leren zijn welbevinden en betrokkenheid belangrijke focuspunten. De keuze voor het onderwerp van mijn bachelorproef was hierdoor dan ook snel gemaakt.

Graag wil ik enkele mensen bedanken voor hun steun, geduld en expertise tijdens het realiseren van mijn bachelorproef. Ik bedank mevrouw Hilde Van den Bossche (promotor), mevrouw Ruth Van Uytvanck (co-promotor), mevrouw Sanne Van Gysel (mentor ankerschool), meneer Tom Smet (directeur ankerschool) en alle andere leerkrachten die mij hebben bijgestaan en ondersteund tijdens dit traject.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	2
Abstract	3
Praktijkprobleem	4
Onderzoeksvragen	6
Aanpak	6
Deelvraag 1	6
Deelvraag 2	6
Deelvraag 3	7
Resultaten	8
Deelvraag 1	8
Deelvraag 2	9
Deelvraag 3	10
Hoofdvraag	11
Conclusie	13
Bronnenlijst	15
Bijlagen	17

ABSTRACT

Wanneer ik mijn bachelorproef kort moet omschrijven, komen meteen enkele zaken in mij op: 'anderstalige leerlingen', 'welbevinden verhogen', 'emoties', 'taalbarrière' en 'noden van de leerkracht en leerling'. Mijn bachelorproef heeft als doel een antwoord te vinden op volgende hoofdvraag: 'Hoe kunnen leerkrachten op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse het welbevinden van anderstalige leerlingen in het eerste leerjaar verhogen?' Daarnaast wou ik ook een antwoord vinden op enkele bijvragen, namelijk: 'Wat houdt de term 'welbevinden' in?', 'Hoe kan een leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse een laag niveau van welbevinden bij anderstalige leerlingen herkennen?' en 'Welke noden hebben anderstalige leerlingen in het eerste leerjaar en hun leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse op vlak van welbevinden?'.

Mijn bachelorproef is gericht op een heel actueel thema. Als gevolg van de toenemende globalisering, migratie en humanitaire uitdagingen, krijgen steeds meer lagere scholen met anderstalige nieuwkomers te maken. De aanpassingsperiode waarin anderstalige nieuwkomers te maken krijgen met taalbarrières en culturele verschillen, vormt een cruciale fase. Het welbevinden kan flink onder druk komen te staan. Anderstalige leerlingen hierin bijstaan en zo goed mogelijk begeleiden is geen eenvoudige opdracht.

Door verschillende methoden toe te passen zocht ik een antwoord op mijn deelvragen en hoofdvraag. Om te beginnen heb ik mij verdiept in verschillende soorten bronnen binnen de literatuur. Mijn literatuuronderzoek onthulde de cruciale rol van welbevinden op het leerproces van een leerling. Volgens Heylen & Laevers (2019) is de meest algemene definitie van welbevinden:

Welbevinden is een toestand waarin kinderen zich bevinden wanneer ze zich op en top voelen. Op dat moment genieten ze volop. Ze stellen zich daarbij open en ontvankelijk op voor wat op hen afkomt. Ze zijn spontaan en durven zichzelf te zijn. Ze stralen energie en tegelijk ontspanning en innerlijke rust uit.

Het identificeren van de signalen van welbevinden kan een waardevolle leidraad bieden voor leerkrachten om het welbevinden van anderstalige leerlingen in te schatten, te begrijpen en er correct op te reageren.

Naast de literatuurstudie heb ik ook een beeldende bevraging, een interview en observaties gebruikt als onderzoeksmethoden. De resultaten daarvan heb ik verwerkt in deze bachelorproef. Ik ontwierp een eindproduct, een toolbox, waarmee ik leerkrachten wil ondersteunen bij het bevorderen van welbevinden bij anderstalige leerlingen.

Onderstaande bronnen staan centraal binnen deze bachelorproef:

- Goossens, K., Goris, I., & Vanmierlo, H. (2022). *Hoe is jouw weertje? Mentaal welbevinden in het basisonderwijs*. LannooCampus: Tielt.
- Heylen, L., & Laevers, F. (2019). Hoofdstuk 2: Het belang van welbevinden en betrokkenheid. In *Ervaringsgericht werken in het basisonderwijs met 6- tot 12-jarigen (pp. 25-48)*. LannooCampus: Tielt.
- Sterckx, M., & Versteden, P. (2016). *Eerste hulp bij anderstalige nieuwkomers. Brochure voor het lager onderwijs*. Centrum voor taal en onderwijs: Leuven.
- Verhoeven, A., & Loman, J. (2019). *Zill met AN*. Geraadpleegd op 5 april 2024, van https://docplayer.nl/214213267-Voor-leraren-met-nieuwkomers-in-de-reguliere-groep-zill-met.html#google_vignette

Indien u geïnteresseerd bent in mijn werk, mag u gerust contact opnemen via het e-mailadres: jolienvh1@gmail.com

PRAKTIJKPROBLEEM

Het Vlaamse onderwijs wordt gekenmerkt door erg veel talige diversiteit (Van Praag et al., 2016). Deze talige diversiteit werd de laatste decennia groter door het steeds toenemende aantal migranten die naar België zijn gekomen. In 2022 vroegen in totaal 36 871 mensen asiel aan in België, een stijging van 42% ten opzichte van het jaar voordien. Toen dienden 25 971 mensen een asielaanvraag in (UNHCR, z.d.).

Als gevolg van deze toenemende globalisering, migratie en humanitaire uitdagingen krijgen meer en meer lagere scholen met anderstalige nieuwkomers te maken. Anderstalige nieuwkomers zijn kinderen en jongeren die recentelijk geïmmigreerd zijn. De Vlaamse overheid (z.d.) definieert hen als kinderen en jongeren die nog niet lang in België wonen en die onvoldoende Nederlands spreken of begrijpen om de reguliere lessen te kunnen volgen. Het is een zeer diverse groep: het gaat om kinderen van vluchtelingen en asielzoekers (die al dan niet in een asielcentrum verblijven), kinderen die via gezinshereniging in België terechtkomen, niet-begeleide minderjarigen, adoptiekinderen en kinderen van werknemers van internationale organisaties in België.

Volgens de Vlaamse overheid (z.d.) is het belangrijk dat deze jonge nieuwkomers zo snel mogelijk worden geïntegreerd in ons schoolsysteem, ondanks het feit dat deze kinderen de Nederlandse taal onvoldoende beheersen. De leerplichtwet in België vereist immers dat leerplichtige nieuwkomers onderwijs moeten volgen binnen 60 dagen na inschrijving in het rijksregister, het vreemdelingenregister of het wachtregister voor asielzoekers, of nadat ze aangemeld zijn bij een onthaalbureau.

De hierboven vermelde toenemende instroom van anderstalige nieuwkomers doet zich momenteel in heel wat lagere scholen voor, zowel in stedelijke als landelijke gebieden. Ook in de school waar ik stage loop, de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse, is er een groeiende instroom van anderstalige nieuwkomers. Uit mijn literatuurstudie en gesprekken met leerkrachten op mijn stageschool kwam naar voor dat het mentaal welbevinden van anderstalige nieuwkomers in het onderwijssysteem vaak laag is. Mentaal welbevinden is de mate waarin je je goed in je vel voelt, de mate waarin je je dus gelukkig voelt. Je kan het zien als de uitkomstmaat van positieve geestelijke gezondheid (Vlaams Instituut Gezond Leven, z.d.). Anderstalige leerlingen met een laag welbevinden ervaren vaak moeilijkheden en problemen op academisch en op sociaal-emotioneel gebied. Dit kan een negatieve invloed hebben op hun schoolervaring en hun toekomstige kansen. Mijn stageschool heeft als visie om te streven naar een inclusieve en warme school waar elk kind zich welkom, gewaardeerd en ondersteund voelt. Het zorgbeleid is gericht op het bieden van kwalitatieve zorg en begeleiding aan alle leerlingen, met bijzondere aandacht voor hun individuele noden en talenten. Ze geloven dat elke leerling uniek is en recht heeft op een leeromgeving die hun welzijn bevordert en hun leerpotentieel optimaal benut.

Het probleem, het lage mentale welbevinden, treedt voornamelijk op wanneer anderstalige nieuwkomers hun onderwijsloopbaan starten in een nieuw land. De aanpassingsperiode waarin zij te maken krijgen met taalbarrières en culturele verschillen, vormt een cruciale fase waarin het welbevinden onder druk kan komen te staan. Zeker indien dit alles gepaard gaat met het verwerken van traumatische ervaringen. Anderstalige nieuwkomers hebben allemaal de moeilijke ervaring achter de rug dat ze hun eigen vertrouwde thuisland hebben moeten achterlaten om plots in een vreemde omgeving terecht te komen. Soms zijn ze gevlucht of hebben ze vreselijke gebeurtenissen meegemaakt. Daarnaast is hun verblijfssituatie vaak onzeker. Bovendien kunnen ook hun ouders het moeilijk hebben. Sommige kinderen zijn hier zelfs helemaal alleen. Al deze factoren kunnen een impact hebben op het welbevinden van het anderstalige kind.

De structuur van het schoolleven kan hen een belangrijke houvast bieden aan anderstalige leerlingen. Hier kunnen ze weer gewoon kind of jongere zijn. Een klas waarin ze welkom zijn, waar ze zichzelf kunnen zijn, waar er begrip voor hen is en waar fouten maken toegestaan is, vormt een belangrijke voorwaarde om tot leren te komen. Pas wanneer ze zich goed voelen, staan kinderen open voor impulsen uit de omgeving en zullen ze openbloeien. Een veilig en positief klasklimaat is met andere woorden van groot belang om tot taalontwikkeling te komen en voor het leerproces in het algemeen (Torfs et al., z.d.).

De voorgeschiedenis van anderstalige leerlingen en het feit dat zowel de leerkracht als de (meeste) andere leerlingen een andere taal spreken, maakt het voor de anderstalige nieuwkomers vaak extra moeilijk. Sommigen onder hen hebben zelfs nog nooit onderwijs gevolgd (Sterckx et al., 2016). Negatieve schoolervaringen kunnen leiden tot verminderde motivatie, lagere schoolse prestaties en zelfs schooluitval. Bovendien draagt welbevinden bij aan een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling, die op lange termijn de integratie en participatie in de samenleving beïnvloedt. Deze factoren benadrukken het belang van een positief welbevinden. Het is dus voor scholen, waaronder mijn stageschool, belangrijk om hier aan te werken.

Anderstalige nieuwkomers betreden het onderwijssysteem met unieke behoeften die vaak niet adequaat worden aangepakt door bestaande onderwijsstructuren. Het gebrek aan aangepaste ondersteuning en begrip voor de specifieke uitdagingen van deze groep dragen bij aan het ontstaan en het voortbestaan van dit welbevindensprobleem. Klasleerkrachten, onthaalleerkrachten, zorgcoördinatoren en schooldirecties worden door de toenemende toestroom van anderstalige nieuwkomers meer en meer geconfronteerd met de uitdaging om samen optimale ontwikkelingskansen te bieden voor anderstalige nieuwkomers (Coenen et al., 2018).

Het concrete probleem waar ik verder mee aan de slag wil gaan, doet zich voor op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse, waar ik momenteel stage loop. Dit is een dorpschool die in het verleden weinig instroom kreeg van anderstalige nieuwkomers. Sinds dit schooljaar zijn er echter enkele anderstalige leerlingen bijgekomen, waardoor de school actief bezig is met manieren te vinden om zo goed mogelijk met deze leerlingen om te kunnen gaan. De directie wist me te vertellen dat de school dit schooljaar een onthaalklas wou oprichten voor anderstalige leerlingen. Dit zou een semi-geïntegreerde opvang zijn: de school beschikt hierbij over een beperkt aantal uren waarmee ze voor een bepaalde tijd een onthaalklas kan inrichten. De overige tijd zouden de anderstalige nieuwkomers in een gewone reguliere klas zitten (Onderwijscentrum Brussel, z.d.). Een onthaalklas is dus een specifieke klasomgeving, ontworpen om anderstalige nieuwkomers te ondersteunen bij hun integratie in het schoolsysteem. In een onthaalklas krijgen anderstalige leerlingen intensieve taalondersteuning om hun taalvaardigheden te verbeteren, zodat ze de lessen in de reguliere klas beter kunnen volgen. Jammer genoeg is er momenteel geen leerkracht die deze uren invult. De anderstalige leerlingen op mijn stageschool volgen de lessen mee in de reguliere klas. Tijdens mijn stage in het eerste leerjaar zaten er twee anderstalige leerlingen in mijn stageklas. Deze periode viel het me op dat het welbevinden van deze leerlingen een aandachtspunt is.

Met mijn onderzoek wil ik mij voornamelijk richten op het verhogen van het welbevinden van anderstalige leerlingen binnen mijn stageschool. Specifiek in het eerste leerjaar aangezien hier de nood het hoogste is. Door dit onderzoek hoop ik mijn stageschool te kunnen ondersteunen bij de integratie van anderstalige leerlingen.

Om het probleem om te zetten in onderzoeksvragen liet ik mij inspireren door heel wat schriftelijke bronnen en gesprekken met leerkrachten. Ik voerde zowel gesprekken met leerkrachten op mijn stageschool die lesgeven in een reguliere klas als met mijn mentor die zich momenteel verdiept in het onderwerp 'anderstalige leerlingen'. Daarnaast kon ik veel inspiratie halen uit de taalstage die ik in de zomervakantie van 2023 mee vorm gaf. Ook mijn stage in de onthaalklas van juf A. op Basisschool De Droomballon in Nieuwkerken vormde een bron van inspiratie voor mijn bachelorproef.

ONDERZOEKSVRAGEN

Vanuit mijn probleemstelling kwam ik tot volgende onderzoeksvragen:

Hoofdvraag: Hoe kunnen leerkrachten op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse het welbevinden van anderstalige leerlingen in het eerste leerjaar verhogen?

- **Deelvraag 1:** Wat houdt de term 'welbevinden' in?
- **Deelvraag 2:** Hoe kan een leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse een laag niveau van welbevinden bij anderstalige leerlingen herkennen?
- **Deelvraag 3:** Welke noden hebben anderstalige leerlingen in het eerste leerjaar en hun leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse op vlak van welbevinden?

AANPAK

DEELVRAAG 1

Om een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag 'Wat houdt de term 'welbevinden' in?', heb ik gebruik gemaakt van de onderzoeksmethodieken mindmap en literatuurstudie.

Ik ontwierp een mindmap (zie bijlage 4) rond de term 'welbevinden'. De mindmap organiseert op een visuele manier verschillende aspecten en concepten die met welbevinden in verband staan. De verbanden tussen begrippen of ideeën die met de term 'welbevinden' te maken hebben hielpen om tot de focus van mijn literatuurstudie te komen.

Voor mijn literatuurstudie ging ik op zoek naar informatie uit zowel online bronnen als uit boeken. Beide bronnen gaven heel wat informatie om tot een antwoord op mijn eerste deelvraag te komen.

DEELVRAAG 2

Om een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag 'Hoe kan een leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse een laag niveau van welbevinden bij anderstalige leerlingen herkennen?', paste ik verschillende onderzoeksmethodieken toe.

Binnen mijn literatuurstudie ging ik op zoek naar informatie over de signalen van een laag niveau van welbevinden. Ook hier kwam informatie uit zowel online bronnen als uit boeken. Wanneer ik in de literatuur de signalen vond waaraan je een laag niveau van welbevinden kan herkennen, stelde ik een beeldende bevraging (zie bijlage 8) en een interviewleidraad (zie bijlage 5) op.

Met behulp van mijn opgestelde interviewleidraad, nam ik een interview af bij de leerkracht van het eerste leerjaar op mijn stageschool (zie bijlage 5 - 7). Deze leerkracht heeft dit schooljaar drie anderstalige leerlingen in haar klas. Het interview bestond uit 18 vragen. Een aantal peilt naar hoe de klasleerkracht een laag niveau van welbevinden bij anderstalige leerlingen op school kan herkennen. Deze vragen waren bedoeld om een antwoord te kunnen formuleren op mijn tweede deelvraag. De anderen peilen naar de specifieke noden van de klasleerkracht van anderstalige leerlingen.

Het samenleggen van de resultaten van mijn literatuurstudie en het interview leidde tot een antwoord op mijn tweede deelvraag.

DEELVRAAG 3

Om een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag 'Welke noden hebben anderstalige leerlingen in het eerste leerjaar en hun leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse op vlak van welbevinden?', paste ik opnieuw verschillende onderzoeksmethodieken toe.

Ik bracht enkele bezoeken aan het eerste leerjaar op mijn stageschool, waarin drie anderstalige leerlingen zitten. Gedurende deze bezoeken observeerde ik hen zeer gericht aan de hand van de Leuvense Welbevindenschaal (zie bijlage 9). Dit deed ik voor de vakken: rekenen, MUVO, wereldoriëntatie, taal, godsdienst en turnen. De observaties kon ik nadien met elkaar vergelijken om een duidelijk beeld te krijgen van hun niveau van welbevinden. De vergelijking bracht ook naar voor bij welke concrete vakken de anderstalige leerlingen een laag niveau van welbevinden vertoonden, en er dus duidelijke noden waren bij deze leerlingen.

Daarnaast nam ik een beeldende bevraging af bij de drie anderstalige leerlingen van het eerste leerjaar van mijn stageschool (zie bijlage 8). De beeldende bevraging stelde ik als een vragenlijst op in Microsoft Forms. In deze online tool kon ik verschillende pictogrammen en foto's integreren om de vragen voor de anderstalige leerlingen zo duidelijk mogelijk te maken. De beeldende bevraging werd één op één afgenomen, zo kon ik indien nodig bepaalde termen naar hun moedertaal vertalen wanneer ze deze niet begrepen in het Nederlands.

Net zoals bij de aanpak van deelvraag twee beschreven stelde ik een interviewleidraad op (zie bijlage 5 - 7). In de interviewleidraad, die ik afnam bij de leerkracht van het eerste leerjaar op mijn stageschool, verwerkte ik vragen die peilden naar de specifieke noden van de klasleerkracht van anderstalige leerlingen. Deze vragen waren bedoeld om een antwoord te kunnen formuleren op mijn derde deelvraag.

De resultaten van mijn observatie, beeldende bevraging en het interview gaven alle nodige informatie om de derde deelvraag te beantwoorden.

RESULTATEN

DEELVRAAG 1

De term 'welbevinden' kent in de literatuur meerdere betekenissen, wat kan leiden tot enige onduidelijkheid. Begrippen als mentale gezondheidszorg, schools welbevinden, subjectief welbevinden, well-being, psychologisch welbevinden,... worden vaak naast en door elkaar gebruikt. Dit toont aan dat welbevinden een multidimensionaal begrip is (Vlaamse Onderwijsraad, 2011).

Ook tijdens de literatuurstudie kwam ik verschillende definities tegen van het begrip welbevinden. Deze definities zijn verschillend, maar beklemtonen wel telkens het waardeoordeel van de leerling. Volgens Heylen & Laevers (2019) is de meest algemene definitie van welbevinden de volgende:

Welbevinden is een toestand waarin kinderen zich bevinden wanneer ze zich op en top voelen. Op dat moment genieten ze volop. Ze stellen zich daarbij open en ontvankelijk op voor wat op hen afkomt. Ze zijn spontaan en durven zichzelf te zijn. Ze stralen energie en tegelijk ontspanning en innerlijke rust uit.

Het welbevinden dat we in een bepaalde situatie bij anderen waarnemen of zelf ervaren, komt volgens Heylen & Laevers (2019) voort uit de bevrediging van één of meer basisbehoeften. Geïnspireerd op de behoeftepiramide van Maslow (zie bijlage 2) onderscheiden de onderzoekers daarin: lichamelijke behoeften – behoefte aan affectie, warmte en tederheid – behoefte aan veiligheid, duidelijkheid en continuïteit – behoefte aan erkenning en bevestiging – behoefte om jezelf als competent te ervaren – behoefte aan zingeving en aan morele waarde. Deze theorie stelt dat mensen verschillende niveaus van behoeften hebben die moeten worden vervuld. De vervulling van de lagere behoeften vormt de basis. Pas daarna komen de behoeften van de hogere niveaus aan bod.

In de literatuur wordt er een onderscheid gemaakt tussen objectief en subjectief welbevinden. Objectief welbevinden gaat over meetbare aspecten, zoals fysieke gezondheid en materiële welvaart. Denk aan hoe gezond iemand is, hoeveel materiële bezittingen iemand heeft, ... Subjectief welbevinden heeft te maken met hoe iemand zich voelt en het leven beoordeelt. Dit subjectief welbevinden bevat een cognitieve en een affectieve component. De cognitieve component staat voor een rationele beoordeling die men zelf geeft aan het leven. De affectieve component heeft te maken met de interpretatie van emoties (Alatartseva et al., 2015).

Het subjectieve welbevinden is volgens De Volder & De Lee (2008) van belang om tot leren te komen. Zich goed voelen op school wordt sterk gelinkt aan een hogere motivatie en inzet. Dit heeft dan weer een positieve invloed op schoolprestaties.

In het boek 'Hoe is jouw weertje?' (Goossens et al., 2022) wordt centraal gesteld dat welbevinden sterk verbonden is met emoties. Kinderen ervaren meer welbevinden wanneer ze hun emoties kennen, erover kunnen praten en deze kunnen reguleren. Emotieregulatie is een belangrijk element in de ontwikkeling van kinderen. Kinderen die hierin sterk staan, herstellen sneller van stress en staan veerkrachtiger in het leven. Onderzoek wijst ook uit dat een goede emotieregulatie bijdraagt aan het gemakkelijker aangaan van relaties en een toename van zelfvertrouwen. Daarnaast bevordert het reguleren van emoties de concentratie en het leervermogen. Het vermogen van kinderen om hun emoties te reguleren is sterk leeftijdsgebonden.

Wie wil inzetten op omgaan met emoties bij jonge kinderen, moet twee zaken voor ogen houden. Ten eerste is het belangrijk te weten dat jonge kinderen hun emoties nog niet alleen kunnen reguleren. Dit vermogen ontwikkelt zich gemiddeld rond de leeftijd van negen jaar. Ten tweede bestaat er geen universele strategie die helpt emoties te

reguleren. De mate waarin iemand kan omgaan met hevige emoties wordt immers ook bepaald door je temperament, door andere stresssituaties of negatieve gebeurtenissen uit het verleden en door de manier waarop iemand ondersteund wordt door de omgeving.

DEELVRAAG 2

In mijn interview gaf juf I. (zie bijlage 5 - 7) aan dat zij al verschillende signalen van een laag welbevinden opmerkte bij de anderstalige leerlingen in haar klas. Concreet gaf juf I. volgende signalen van een laag welbevinden aan: bedrukt of verdrietig kijken, beperkte expressie, wenen, voor zich uit staren, niet reageren op de omgeving, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen en een ineengezakte lichaamshouding.

Ook in de literatuur worden verschillende signalen van welbevinden beschreven. Hoewel welbevinden als een totaalervaring wordt gezien, stelden Heylen & Laevers (2019) een signalenlijst op. Hierin staan vijf signalen centraal die kunnen helpen bij het inschatten van het niveau van welbevinden.

Het eerste signaal is 'genieten' of plezier beleven, wat een duidelijk teken van welbevinden is. Wanneer kinderen plezier hebben, is dat te merken aan hun gezichtsuitdrukking. Ze glimlachen, de ogen stralen of ze gaan spontaan zingen. De manier waarop dit wordt geuit, kan best wel verschillen van kind tot kind. Sommigen zullen met volle teugen genieten, anderen zijn terughoudender en laten het minder opvallend blijken.

Het tweede signaal is 'spontaneïteit en jezelf kunnen zijn'. Bij welbevinden laten kinderen niet alleen de wereld binnenkomen, ze doen ook het tegengestelde. Ze nemen als het ware de ruimte in die hen toekomt. Wanneer leerlingen zich goed voelen, durven ze zichzelf tonen. Ze laten zich zien en horen, ze zijn zichzelf en hebben er geen moeite mee om contact te maken met anderen.

Het derde signaal is 'openheid en ontvankelijkheid'. Welbevinden gaat hand in hand met een open instelling. Kinderen die zich goed voelen laten de omgeving gemakkelijker 'binnenkomen'. Ze zijn bereid om contacten te maken met anderen en gaan hier zonder aarzelen op in. Bovendien genieten ze van de aandacht en waardering, zoals een helpende hand of een aanmoediging, die ze krijgen.

Het vierde signaal is 'ontspanning en innerlijke rust'. Als kinderen zich goed voelen, geven ze een ontspannen indruk. Ook dit is af te lezen van hun gezichtsuitdrukking. Het gezicht van een kind dat zich goed voelt, ligt in een natuurlijke plooi. Dit wil zeggen dat hun spieren niet opgespannen of verkrampd zijn. Hieruit blijkt dat kinderen zich veilig voelen en vrede uitstralen.

Het vijfde signaal is 'vitaliteit', wat we als energie en levenslust kunnen zien. Vitaliteit komt vaak tot uiting in een expressieve gezichtsuitdrukking en een levendige blik. Kinderen die zich niet goed voelen tonen daarentegen vaak een beperkte expressie, hebben een vermoeide blik en staren voor zich uit. Vitaliteit kan ook waargenomen worden aan de lichaamshouding van een kind. Kinderen die zich goed voelen zitten niet ineengezakt of met hangende schouders, maar zitten zelfverzekerd rechtop.

Met behulp van de Leuvense Welbevindenschaal (zie bijlage 9) observeerde ik de drie anderstalige leerlingen in de klas van juf I. (eerste leerjaar). De Leuvense Welbevindenschaal is een 5-puntenschaal waarin het welbevinden van kinderen wordt gescoord. Het is een eenvoudig instrument dat ook leerkrachten kunnen gebruiken om het welbevinden bij leerlingen in kaart te brengen. Bij de observatie van een leerling worden een aantal signalen

meegenomen ter inschatting van het niveau. Gedurende verschillende lessen observeerde ik de anderstalige leerlingen. Na elke les gaf ik hen een score op basis van hun gedrag en de gegeven signalen van welbevinden.

In het boek 'Talentgedreven onderwijs geven' (Pronk et al., 2020) kwam naar voor dat kinderen die gestopt zijn met huilen of boos zijn, niet altijd tot rust zijn gekomen. Soms zijn kinderen aan de buitenkant wel gestopt, maar zijn ze aan de binnenkant immers nog overstuurd. Veel emoties blijven dan vastzitten: ze worden opgeslagen als ze niet voldoende ontladen mogen of kunnen worden. Het ijsbergmodel van McClelland (zie bijlage 3) stelt dit visueel voor. Dit model stelt dat slechts een klein deel van hetgeen we voelen en ervaren zichtbaar is: het bovenwatergedeelte van de ijsberg. Het grootste deel blijft echter verborgen: het onderwatergedeelte van de ijsberg. Het gedrag, boven in de ijsberg, kan rustig lijken, maar dit wil niet zeggen dat het ook onder in de ijsberg gekalmeerd is. Het is dus belangrijk dat leerkrachten niet alleen letten op de zichtbare signalen van een laag welbevinden, maar ook de onderliggende factoren ervan begrijpen. Door deze onderliggende factoren te herkennen, kunnen leerkrachten effectiever reageren op het gedrag van een kind. En kan gewerkt worden aan de onderliggende oorzaken, in plaats van alleen de zichtbare symptomen aan te pakken.

DEELVRAAG 3

Bij een laag niveau van welbevinden, kunnen zowel de anderstalige leerling als de klasleerkracht verschillende noden hebben. Tijdens mijn observaties aan de hand van de Leuvense Welbevindenschaal (zie bijlage 9) kon ik bij de anderstalige leerlingen niveaus van welbevinden observeren die varieerden van: 'heel laag', 'laag', 'matig' tot 'hoog'. Om inzicht te krijgen in de oorzaken van deze niveaus en de noden van de anderstalige leerlingen, voerde ik een beeldende bevraging uit.

In de beeldende bevraging (zie bijlage 8) peilde ik bij de anderstalige leerlingen naar de mate waarin zij het Nederlands begrijpen, om eventuele noden aan extra ondersteuning vast te stellen. Op de vraag "Hoe goed versta je jouw leerkracht?" gaven de leerlingen antwoorden op een schaal van 1 tot 5. Eén leerling gaf aan de leerkracht zeer moeilijk te begrijpen met een score van 1, de twee andere leerlingen gaven een score van 2, wat ook op een aanzienlijke moeite wijst. Bij de vraag "Hoe goed versta je jouw klasgenoten?" gaven twee leerlingen een score van 2 en één leerling gaf een score van 3. Deze antwoorden tonen aan dat de anderstalige leerlingen over het algemeen moeite hebben met het begrijpen van zowel hun leerkracht als hun klasgenoten.

Daarnaast vroeg ik de anderstalige leerlingen naar hun gevoel in de klas en op de speelplaats, om op die manier een beter beeld te krijgen van hoe ze hun eigen welbevinden ervaren en waar hun noden vooral liggen. Op de vraag "Hoe voel je je in de klas?" kwamen volgende antwoorden naar voor: Eén leerling gaf een score van 1, wat duidt op een zeer negatief gevoel. Eén leerling gaf een score van 2, wat ook wijst op een laag welbevinden. De laatste leerling gaf een score van 3, wat een neutraal tot licht negatief gevoel aangeeft. Op de vraag "Hoe voel je je op de speelplaats?" gaven de leerlingen de volgende antwoorden: twee leerlingen gaven een score van 2, wat wederom wijst op een laag welbevinden. Eén leerling gaf een score van 4, wat wijst op een positief gevoel. Deze antwoorden laten zien dat de anderstalige leerlingen zich over het algemeen niet erg prettig voelen in de klas en op de speelplaats.

Ik vroeg de anderstalige leerlingen ook naar het niveau van welbevinden per schoolvak. Het doel was hier opnieuw een beeld te krijgen van waar zich de grootste noden situeren, maar dan specifiek binnen de verschillende schoolvakken. Ik liet de anderstalige leerlingen de verschillende schoolvakken rangschikken. Hierbij moesten ze het vak waarbij ze zich tijdens de lessen het beste voelden bovenaan plaatsen en het vak waarbij ze zich het slechtste voelden onderaan. Het gemiddelde van de antwoorden van de drie respondenten gaf het volgende resultaat (van

boven naar onder): turnen, MUVO, wereldoriëntatie, rekenen, godsdienst en taal. Op de vraag “Waarom voel je je bij het vak dat je onderaan plaatste het slechtst?” antwoordde respondent 1: “Ik vind lezen moeilijk en versta de juf niet goed.”. Respondent 2 zei: “Godsdienst vind ik niet leuk. Taal versta ik meestal niet goed, dat is moeilijk.”. Respondent 3 gaf aan: “Ik begrijp het niet goed.”. Ik vroeg de anderstalige leerlingen ook om hun gevoel per vak aan te geven op een schaal van 1 tot 5. Voor rekenen kozen twee leerlingen score 2 en één leerling score 3. Taal- en spellingslessen werden door twee leerlingen met score 1 en één leerling met score 2 beoordeeld. Voor wereldoriëntatie kozen alle drie de leerlingen score 3. Voor turnlessen kozen alle drie de leerlingen score 5. Voor muzische vorming kozen alle drie de leerlingen score 4. Voor godsdienstlessen kozen twee leerlingen score 1 en één leerling score 4. Deze resultaten wijzen erop dat de grootste noden van de anderstalige leerlingen vooral liggen bij de vakken taal, rekenen en godsdienst. Hier voelen ze zich minder goed en worden opvallend lagere scores toegekend aan het welbevinden.

In deze ordening van schoolvakken merkte ik een verband op met mijn observaties (zie bijlage 9). Tijdens de vakken taal, godsdienst en rekenen, kwam ik aan de hand van de Leuvense Welbevindenschaal tot een lager niveau van welbevinden dan bij de vakken wereldoriëntatie, MUVO en turnen.

Verder vroeg ik de anderstalige leerlingen bij wie ze terecht kunnen als ze zich niet goed voelen. Het doel was hier een beeld te krijgen van de behoefte aan ondersteuning. Respondent 1 gaf aan bij de zorgjuf terecht te kunnen, respondent 2 bij de eigen klasjuf, en respondent 3 gaf aan op school bij niemand terecht te kunnen, maar thuis bij mama. Vooral dit laatste geeft aan dat er meer kan ingezet worden op het ondersteunen van anderstalige leerlingen.

Ik liet de anderstalige leerlingen ook zelf aangeven waar ze nood aan hebben met de vraag: “Wat zou jou helpen om je beter te voelen in de klas?”. Respondent 1 antwoordde: “Dat de kindjes met mij spelen. Een knuffel van thuis die ik mee mag nemen. Kunnen kleuren want dat doe ik graag.”. Respondent 2 formuleerde: “Iets kunnen doen in mijn eigen taal.”. Respondent 3 zei: “Een hoofdtelefoon zodat ik niets meer hoor. Mijn knuffel in de klas.”. Deze antwoorden benadrukken zowel nood aan sociale interactie, herkenbaarheid van thuis, activiteiten in de eigen taal als individuele aanpassingen, zoals het gebruik van een hoofdtelefoon.

Naast de leerlingen bevroeg ik de klasleerkracht, juf I., naar haar noden. Op de vraag “In hoeverre voelt u zich comfortabel bij het omgaan met anderstalige leerlingen in uw klas?” antwoordde ze: “Het is zoeken. Soms gaat het goed en soms totaal niet. Ik bots regelmatig op mijn grenzen, niet alles kan je met armen en benen uitleggen. Ik heb dan ook nog 18 andere leerlingen die mijn aandacht verdienen.”. Op de vraag of ze zich voldoende begeleid voelt en voldoende middelen ter beschikking heeft om anderstalige leerlingen goed te begeleiden, antwoordde ze: “Daar zeg ik zonder twijfel nee op. Wij hebben als school 6 OKAN uren maar deze worden momenteel niet ingevuld. De zorgjuf doet ook wat ze kan maar de andere 18 leerlingen hebben ook het recht op zorg. Wij staan als school echt nog maar in onze kinderschoenen. Dit is pas het eerste jaar dat wij anderstalige leerlingen in de lagere school hebben.”. Op de vraag “Aan welke aanpassingen of ondersteuningsmaatregelen, die kunnen bijdragen aan een positief welbevinden van anderstalige leerlingen, ervaart u zelf nood te hebben?” antwoordde juf I.: “Vooral aan 'extra handen' om zoveel mogelijk gedifferentieerd te kunnen werken op maat van het kind”. Juf I.'s antwoorden benadrukken de uitdagingen waarmee ze wordt geconfronteerd bij het omgaan met anderstalige leerlingen en de dringende noodzaak van extra ondersteuning en middelen om aan hun noden te voldoen.

HOOFDVRAAG

Bovenstaande deelvragen vormen een antwoord op de hoofdvraag: 'Hoe kunnen leerkrachten op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse het welbevinden van anderstalige leerlingen in een reguliere klas verhogen?'

Tijdens het literatuuronderzoek voor mijn tweede deelvraag kwam duidelijk naar voor dat leerlingen moeilijk tot leren komen wanneer ze een laag niveau van welbevinden ondervinden. Er zijn vijf signalen die kunnen helpen bij het inschatten van het welbevinden: genieten – spontaneïteit en jezelf kunnen zijn – openheid en ontvankelijkheid – ontspanning en innerlijke rust – vitaliteit (Heylen et al., 2019). Het is belangrijk dat leerkrachten oog hebben voor deze signalen om op de onderliggende redenen te kunnen inspelen.

Het beantwoorden van mijn derde deelvraag zorgde ervoor dat ik een duidelijk beeld kreeg van de noden van de anderstalige leerlingen en hun klasleerkracht in het eerste leerjaar. Er zijn verschillende mogelijkheden die kunnen bijdragen tot een positief gevoel van welbevinden. Ik geef graag een voorbeeld van een mogelijke interventie uit de brochure 'ZILL met AN' (Verhoeven et al., 2019). Uit mijn beeldende bevraging kwam naar voor dat de anderstalige leerlingen nood hebben aan hun knuffel in de klas. Als ik dit link aan de theorie van Heylen & Laevers (2019) hebben de anderstalige leerlingen nood aan erkenning. Leerlingen iets van zichzelf of uit hun eigen cultuur laten meenemen naar school en een plaats geven in de klas kan aan deze behoefte voldoen. Dit draagt bovendien bij aan het creëren van een inclusieve schoolcultuur waarin diverse culturen worden erkend. Anderstalige leerlingen zullen hierdoor een gevoel van acceptatie en waardering krijgen. Als klasleerkracht kan je dit ook verzorgen door het integreren van culturele elementen in de klas, het oog hebben voor diverse feestdagen en het gebruik van meertalige materialen.

De noden van de anderstalige leerlingen en hun klasleerkracht van het eerste leerjaar vormden dan ook een aanzet tot het uitwerken van mijn product. Ik ontwikkelde een toolbox die leerkrachten van het eerste leerjaar kan ondersteunen bij het bevorderen van een positief welbevinden bij anderstalige nieuwkomers. De box bevat verschillende materialen om aan de slag te gaan rond gevoelens. Daarnaast bevat het ook hulpmiddelen en tips die geïntegreerd kunnen worden in de klas, met opnieuw als doel het welbevinden van een anderstalige leerling te verhogen. Volgende ontwerpeisen stelde ik voorop: duurzaamheid, geen extra belasting bovenop het takenpakket van de klasleerkracht en toegankelijkheid.

CONCLUSIE

Uit mijn onderzoek kunnen meerdere besluiten geformuleerd worden. Volgens Heylen & Laevers (2019) is de meest algemene definitie van welbevinden de volgende:

Welbevinden is een toestand waarin kinderen zich bevinden wanneer ze zich op en top voelen. Op dat moment genieten ze volop. Ze stellen zich daarbij open en ontvankelijk op voor wat op hen afkomt. Ze zijn spontaan en durven zichzelf te zijn. Ze stralen energie en tegelijk ontspanning en innerlijke rust uit.

Welbevinden komt volgens deze onderzoekers voort uit de bevrediging van één of meer basisbehoeften, dit zijn: lichamelijke behoeften – behoefte aan affectie, warmte en tederheid – behoefte aan veiligheid, duidelijkheid en continuïteit – behoefte aan erkenning en bevestiging – behoefte om jezelf als competent te ervaren – behoefte aan zingeving en aan morele waarde.

Verschillende aspecten en elementen dragen bij tot het welbevinden van een anderstalige leerling. Welbevinden is immers een multidimensionaal begrip. Door de complexiteit van welbevinden van anderstalige leerlingen in de reguliere klas te onderzoeken, werd duidelijk dat dit dan ook een multidimensionale aanpak vereist. Het identificeren van de signalen van welbevinden: genieten – spontaneïteit en jezelf kunnen zijn – openheid en ontvankelijkheid – ontspanning en innerlijke rust – vitaliteit (Heylen et al., 2019), is een waardevolle leidraad voor leerkrachten om het welbevinden van hun anderstalige leerlingen in te schatten, beter te begrijpen en hierop te reageren. Het is echter belangrijk dat leerkrachten niet alleen oog hebben voor de zichtbare signalen van een laag welbevinden, maar ook de onderliggende factoren ervan begrijpen (Pronk et al., 2020).

De bevraging van zowel de anderstalige leerlingen als de klasleerkracht bracht specifieke noden aan het licht, variërend van communicatiebarrières tot gebrek aan ondersteuning en middelen. Uit de beeldende bevraging kwam naar voor dat de grootste noden van anderstalige leerlingen liggen bij de vakken taal, rekenen en godsdienst. Mogelijks komt dit doordat deze schoolvakken veel schooltaal bevatten die essentieel is om de inhoud te begrijpen. Deze inzichten benadrukken de noodzaak van een gerichte aanpak om het welbevinden van anderstalige leerlingen te verhogen. Ook de klasleerkracht benadrukt de dringende noodzaak van extra ondersteunende middelen.

Op basis van dit alles ontwikkelde ik een toolbox die leerkrachten van het eerste leerjaar kan ondersteunen bij het bevorderen van het welbevinden van anderstalige nieuwkomers. Deze toolbox omvat verschillende materialen en tips die eenvoudig geïntegreerd kunnen worden in de klaspraktijk, met als doel het welbevinden van anderstalige leerlingen te verhogen.

Kritische bedenking:

Hoewel de aanbevelingen duidelijk en goed onderbouwd zijn, is het belangrijk om te erkennen dat de toepassing ervan complex kan zijn. Leerkrachten hebben immers te maken met meerdere uitdagingen, zoals tijdgebrek, beperkte middelen en ondersteuning, en de noodzaak om aandacht te verdelen over alle leerlingen in de klas. Bovendien vraagt het creëren van een inclusieve en ondersteunende omgeving niet alleen om aanpassingen op klasniveau, maar ook om een bredere schoolcultuurverandering. Dit vraagt uiteraard tijd en toewijding van het hele schoolteam. Daarnaast is het belangrijk om te erkennen dat elk kind anders is. Er is dus geen pasklaar antwoord te geven op de vraag hoe je het welbevinden van anderstalige leerlingen kan verhogen. De aanpak zal bij elk kind anders zijn.

Mogelijk vervolgonderzoek:

Voor mijn onderzoek focuste ik mij op het eerste leerjaar van het lager onderwijs van de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse. In deze klas zitten drie anderstalige leerlingen. Mijn toolbox is dus ontworpen voor deze leeftijdscategorie. Aangezien elke leeftijdscategorie een specifieke aanpak vereist, zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op het uittesten en aanpassen van de toolbox voor andere leerjaren. Daarnaast zou de toolbox ook getest kunnen worden in verschillende schoolomgevingen zoals meer stedelijke scholen en scholen met een diversere leerlingenpopulatie. Dit kan aantonen dat contextuele factoren, zoals schoolgrootte, klassamenstelling en beschikbare middelen, de effectiviteit van de toolbox beïnvloeden.

BRONNENLIJST

- Alatartseva, E., & Barysheva, G. (2014, 7 januari). *Well-being: subjective and objective aspects*. In I. Ardashhkin, A. Bogdan & N. Martyushev (Red.), *Conference on Research Paradigms Transformation in Social Sciences* [Conferentie] (pp. 36-42). Geraadpleegd op 3 februari 2024, van <https://ap.lc/puCCB>
- Coenen, S., Michiels, S., & Steenackers, G. (2018). *Anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs: geen 'apart' verhaal*. Politeia: Brussel.
- De Volder, I., & De Lee, L. (2008). *Bevraging van het welbevinden bij leerlingen in het basisonderwijs* [Scriptie, Universiteit Antwerpen]. Geraadpleegd op 6 februari 2024, van <http://www.thesis.net/welbevinden/welbevinden.pdf>
- Goossens, K., Goris, I., & Vanmierlo, H. (2022). *Hoe is jouw weertje? Mentaal welbevinden in het basisonderwijs*. LannooCampus: Tielt.
- Heylen, L., & Laevers, F. (2019). Hoofdstuk 2: Het belang van welbevinden en betrokkenheid. In *Ervaringsgericht werken in het basisonderwijs met 6- tot 12-jarigen* (pp. 25-48). LannooCampus: Tielt.
- Onderwijscentrum Brussel. (z.d.). *Sterk starten met anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs*. onderwijscentrumbrussel.be. Geraadpleegd op 27 december 2023, van <https://www.onderwijscentrumbrussel.be/materialen/sterk-starten-met-anderstalige-nieuwkomers-het-basisonderwijs>
- Sterckx, M., & Versteden, P. (2016). *Eerste hulp bij anderstalige nieuwkomers. Brochure voor het lager onderwijs*. Centrum voor taal en onderwijs: Leuven.
- Torfs, K., & Versteden, P. (2016). *Aan de slag met anderstalige nieuwkomers: geschikte taken binnen een krachtige (taal)leeromgeving*. Centrum voor taal en onderwijs: Leuven.
- UNHCR. (z.d.). *Cijfers over vluchtelingen*. UNHCR.org. Geraadpleegd op 4 november 2023, van <https://www.unhcr.org/be/nl/over-ons/cijfers-over-vluchtelingen>
- Van Daele, I. (2024, 25 maart). Persoonlijke communicatie [interview]. Temse.
- Van Der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). *Praktijkonderzoek in de school*. Coutinho: Bussum.
- Van Praag, L., Sierens, S., Agirdag, O., Lambert, P., Slembrouck, S., Van Avermaet, P., Van Braak, J., Van De Craen, P., Van Gorp, K., & Van Houtte, M. (2016). *Haal meer uit taligheid: omgaan met talige diversiteit in het basisonderwijs*. Uitgeverij Acco: Leuven.
- Van Putten, R. (z.d.). *Ijsbergmodel McClelland* [afbeelding]. Geraadpleegd op 7 april 2024, van https://media.licdn.com/dms/image/D4E22AQGANOhNZEPunw/feedshare-shrink_800/0/1694293264802?e=2147483647&v=beta&t=3udvRRBlkoCGvTNBKsF_azKk8QWYpcAUXrV3d66Kok8

Verhoeven, A., & Loman, J. (2019). *Zill met AN*. Geraadpleegd op 5 april 2024, van https://docplayer.nl/214213267-Voor-leraren-met-nieuwkomers-in-de-reguliere-groep-zill-met.html#google_vignette

Vlaamse Onderwijsraad. (2011). *Advies over welbevinden en gelijke kansen in het gezondheidsbeleid op school*. Geraadpleegd op 6 februari 2024, van <https://www.vlor.be/adviezen/advies-over-welbevinden-en-gelijke-kansen-het-gezondheidsbeleid-op-school>

Vlaamse overheid. (z.d.). *Anderstalige nieuwkomers*. onderwijs.vlaanderen.be. Geraadpleegd op 31 oktober 2023, van <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ouders/naar-school/vanuit-of-naar-het-buitenland/vanuit-het-buitenland/onthaalonderwijs-voor-anderstalige-nieuwkomers/anderstalige-nieuwkomers>

Vlaams Instituut Gezond Leven. (z.d.). *Mentaal welbevinden*. gezondleven.be. Geraadpleegd op 21 december 2023, van <https://www.gezondleven.be/themas/mentaal-welbevinden/mentaal-welbevinden>

Z.a., (z.d.). *Behoeftepiramide van Maslow* [afbeelding]. Geraadpleegd op 7 april 2024, van <https://24editor.com/wp-content/uploads/2019/10/piramide-van-Maslow-1.png>

Z.a., (z.d.). *Canva* [afbeelding]. Geraadpleegd op 29 maart 2024, van <https://www.canva.com>

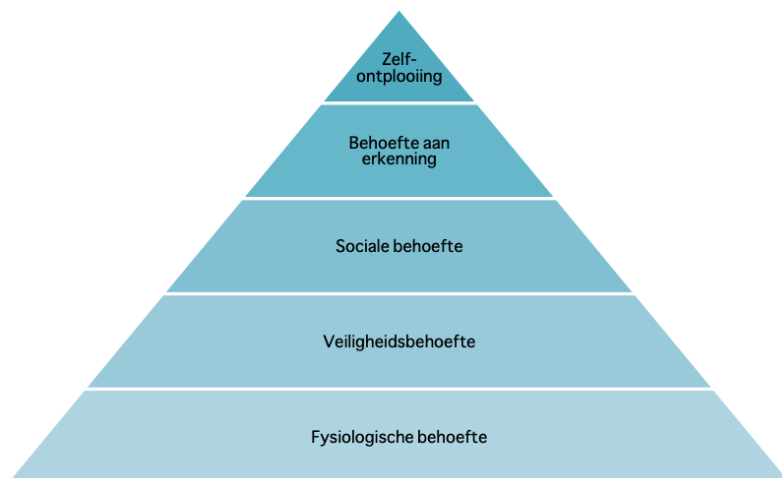
Z.a. (z.d.). *Microsoft Forms*. Geraadpleegd op 11 februari 2024, van <https://forms.office.com/Pages/DesignPageV2.aspx?origin=shell>

BIJLAGEN

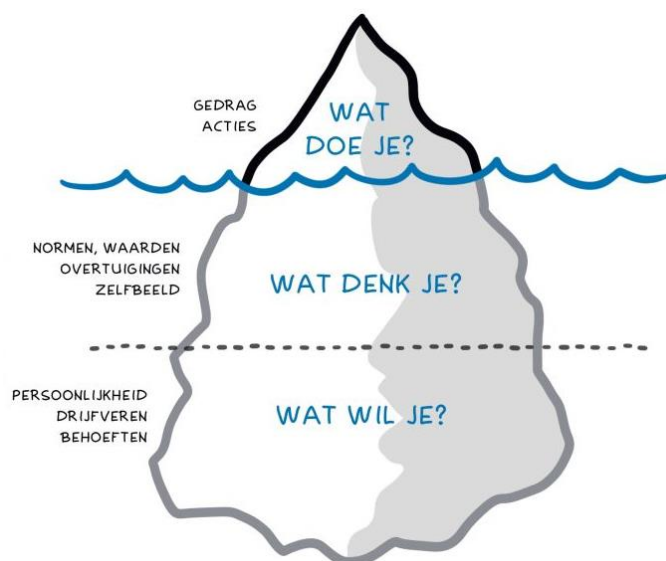
- **Bijlage 1: Gantt-diagram**

ONDERZOEKSDOEL: Hoe kunnen leerkrachten op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse het welbevinden van anderstalige leerlingen in het eerste leerjaar verhogen?																					
Eerste onderzoeksfase																					
Verzamelen																					
Onderzoeksvraag	Onderzoeksactiviteiten*	oktober				november				december				januari			februari			maart	
<i>Wat houdt de term 'welbevinden' in?</i>	<i>Mindmapping</i>													X							
	<i>Bestuderen van bronnen</i>									X	X	X				X	X				
<i>Hoe kan een leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse een laag niveau van welbevinden bij anderstalige leerlingen herkennen?</i>	<i>Bestuderen van bronnen</i>									X	X	X			X	X	X				
	<i>Interview afnemen bij leerkracht eerste leerjaar met anderstalige leerlingen</i>																	X			
<i>Welke noden hebben anderstalige leerlingen in het eerste leerjaar en hun leerkracht op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse op vlak van welbevinden?</i>	<i>Interview afnemen bij leerkracht eerste leerjaar met anderstalige leerlingen</i>																	X			
	<i>Observaties van anderstalige leerlingen in de reguliere klas (Leuvense Welbevindenschaal)</i>																	X			
	<i>Beeldende bevraging van anderstalige leerlingen</i>																X				
Analyseren en concluderen																					
Onderzoeksactiviteiten		oktober				november				december				januari			februari			maart	
<i>Verdiepen in de opbrengsten van de mindmapping</i>														X							
<i>Analyseren van de opbrengsten van de observaties van anderstalige leerlingen in de reguliere klas</i>																		X	X		
<i>Analyseren van de opbrengsten van de bronnenstudies (deelvraag 1 en deelvraag 2)</i>																X	X	X			

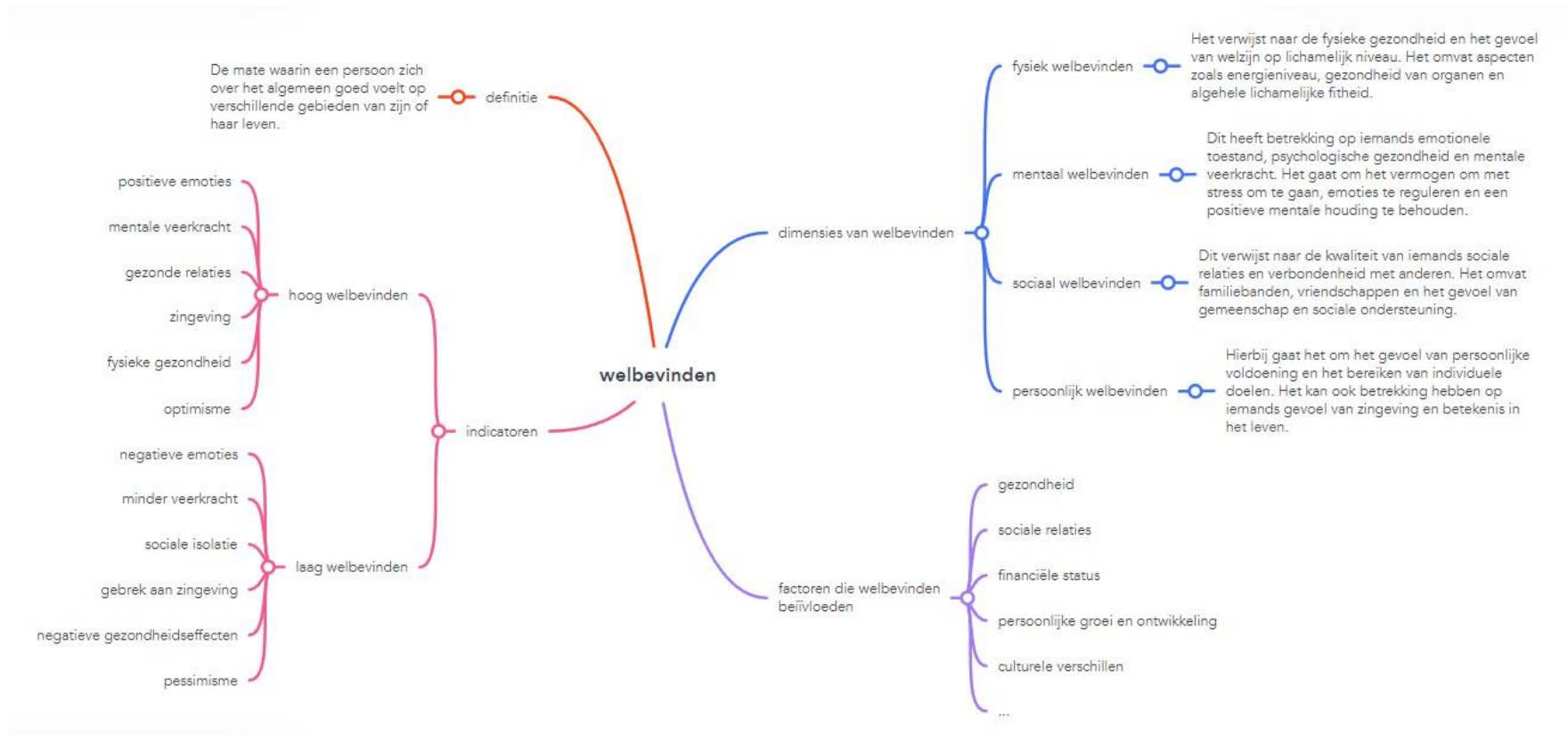
- Bijlage 2: behoeftepiramide van Maslow

- Bijlage 3: ijsbergmodel McClelland

▪ **Bijlage 4: mindmap welbevinden**

▪ **Bijlage 5: interviewleidraad**

Gegevens respondent	
Naam + voornaam: _____	
Leeftijd: _____	
Geslacht: _____	
Introductie 3 min	
Dag _____. Eerst en vooral bedankt dat u tijd wil vrijmaken voor dit interview. Mijn naam is Jolien Van Hoey en ik volg momenteel de opleiding Lager Onderwijs aan de Odisee co-hogeschool. Dit interview kadert in een onderzoek rond het welbevinden bij anderstalige leerlingen. Om er zeker van te zijn dat niets van wat u vertelt verloren raakt, wordt dit gesprek opgenomen, vindt u dit oké? De rapportering verloopt helemaal anoniem en al wat u hier vertelt wordt vertrouwelijk behandeld. Is het oké dat we van start gaan met het gesprek of wilt u graag nog iets kwijt?	
Openingsvragen 5 min	
1	Kan u uzelf even voorstellen?
2	In welk leerjaar geeft u les?
3	Hoeveel leerlingen zitten er dit schooljaar in uw klas?
Inleidende vragen 5 min	
4	Een anderstalige leerling is een leerling die nog niet lang in België woont en die niet voldoende Nederlands spreekt of begrijpt om de lessen te kunnen volgen. Hoeveel anderstalige leerlingen zitten er dit schooljaar in uw klas?
5	In hoeverre voelt u zich comfortabel bij het omgaan met anderstalige leerlingen in uw klas?
Overgangsvragen 10 min	
6	Hoe merkt u dat anderstalige leerlingen zich geïntegreerd voelen binnen de klas?
7	In hoeverre denkt u dat de taalbarrière van anderstalige leerlingen hun welbevinden beïnvloedt?
Kernvragen 30 min	
8	Merkte u bij de anderstalige leerlingen in uw onthaalklas signalen op van een laag welbevinden?
9	Zo ja, welke signalen van een laag welbevinden merkte u al eens bij deze leerlingen op? (Bedrukt of verdrietig kijken, beperkte expressie, wenen, voor zich uit staren, niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, onrust, een gejaagde indruk geven, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, dingen stukmaken, pijn doen, ineengezakte lichaamshouding, ...)
	Zo nee, welke signalen van een hoog welbevinden merkte u al eens bij deze leerlingen op? (Glunderen, kraaien van plezier, spontaniteit, zichzelf zijn, zelfvertrouwen tonen, ontspannen, geen signalen van stress, stralende blik, levenslust, energiek reageren, openstellen voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, genieten, ...)
10	Hoe speelde u in op deze signalen?
11	Wanneer merkt u dat anderstalige leerlingen meer signalen van een laag welbevinden vertonen?
12	Welke reden kan u hiervoor bedenken?
13	Merkt u verschillen op tussen het welbevinden bij recent aangekomen anderstalige leerlingen en anderstalige leerlingen die al langer in uw klas zitten?
14	Hebt u het gevoel voldoende begeleid te worden en voldoende middelen ter beschikking te hebben om anderstalige leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden?
15	Aan welke aanpassingen of ondersteuningsmaatregelen, die kunnen bijdragen aan een positief welbevinden van anderstalige leerlingen, ervaart u zelf nood te hebben?
16	Zijn er bepaalde situaties of lesmomenten waarbij u signalen van een hoog welbevinden kon observeren bij de anderstalige leerlingen?
17	Zo ja, welke zijn dat?
Slotvraag 5 min	
18	Is er nog iets dat u mij wilt vertellen over dit onderwerp?

Afronding

1 min

Ik zal de informatie anoniem verwerken. Wenst u graag een schriftelijke neerslag van dit interview? Hartelijk dank voor dit boeiende en leerrijke gesprek.

▪ **Bijlage 6: transcriptie interview**

Interviewer (I): Dag juf I. Eerst en vooral bedankt dat u tijd wil vrijmaken voor dit interview. Mijn naam is Jolien Van Hoey en ik volg momenteel de opleiding Lager Onderwijs aan de Odisee co-hogeschool. Dit interview kadert in een onderzoek rond het welbevinden bij anderstalige leerlingen. Om er zeker van te zijn dat niets van wat u vertelt verloren raakt, wordt dit gesprek opgenomen, vindt u dit oké? De rapportering verloopt helemaal anoniem en al wat u hier vertelt wordt vertrouwelijk behandeld. Is het oké dat we van start gaan met het gesprek of wilt u graag nog iets kwijt?

Respondent (R): Dat is goed.

I: Kan u uzelf even voorstellen?

R: Ik ben juf I. Ik geef les in het eerste leerjaar op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse. Ik sta trouwens al 30 jaar in het eerste leerjaar. Daarnaast ben ik mama van twee kinderen. In mijn vrije tijd lees ik graag een boek of breng ik tijd door met mijn gezin.

I: Hoeveel leerlingen zitten er dit schooljaar in uw klas?

R: Dit jaar zitten er 21 kapoenen in mijn klas.

I: Een anderstalige leerling is een leerling die nog niet lang in België woont en die niet voldoende Nederlands spreekt of begrijpt om de lessen te kunnen volgen. Hoeveel anderstalige leerlingen zitten er dit schooljaar in uw klas?

R: Initieel zou ik op 1 september gestart zijn met drie anderstalige nieuwkomers in mijn klas. Er is daarvan één leerling afgefallen waardoor ik gestart ben met twee anderstalige nieuwkomers. In november is N. er dan nog bijgekomen waardoor ik nu drie anderstalige leerlingen in mijn klas heb.

I: In hoeverre voelt u zich comfortabel bij het omgaan met anderstalige leerlingen in uw klas?

R: Het is zoeken. Soms gaat het goed en soms totaal niet. Ik bots regelmatig op mijn grenzen, niet alles kan je met armen en benen uitleggen. Ik heb dan ook nog 18 andere leerlingen die mijn aandacht verdienen.

I: Kan u hier een cijfer op plakken op een schaal van nul tot vijf?

R: Dan zou ik drie zeggen.

I: Hoe merkt u dat anderstalige leerlingen zich geïntegreerd voelen binnen de klas?

R: Ik denk dat ze zich nog niet zo goed geïntegreerd voelen in de klas. Het is allemaal heel nieuw en anders voor hun. Ze doen hun best maar ik merk dat het contact tussen de anderstalige leerlingen en hun klasgenootjes vaak moeilijk verloopt. De klasgenootjes doen hun best om hen te helpen maar ik merk dat ze vaak niet verstaan wat er gezegd wordt. Als je niet verstaat wat iemand zegt is het volgens mij ook moeilijk om een band aan te gaan.

I: Zou u hier ook een cijfer op kunnen plakken van nul tot vijf hoe u denkt dat de anderstalige leerlingen zich geïntegreerd voelen binnen de klas?

R: Drie.

I: In hoeverre denkt u dat de taalbarrière van anderstalige leerlingen hun welbevinden beïnvloedt? U mag hier ook een cijfer op plakken van nul tot vijf.

R: Dit heeft een heel grote invloed op het welbevinden denk ik, dus neem maar 5. Ik merk in ontzettend veel situaties dat een anderstalige leerling begint te wenen of dromerig is doordat ze mij of een klasgenootje niet verstaan. Wanneer ik of de zorgjuf de tijd nemen om iets te vertalen via een vertaalapp, merk ik dat ze op sommige momenten beginnen te lachen omdat ze het begrijpen.

I: U geeft aan dat de anderstalige leerlingen in sommige situaties beginnen te wenen of dromerig zijn. Dit zijn signalen van een laag welbevinden. Ik heb hier verschillende papiertjes met signalen op die leerlingen kunnen vertonen wanneer er sprake is van een laag welbevinden. Zou u de signalen die u al kon observeren bij uw anderstalige leerlingen eruit kunnen halen?

R: Bedrukt of verdrietig kijken, beperkte expressie, wenen, voor zich uit staren, niet reageren op de omgeving, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen en een ineengezakte lichaamshouding.

I: Hoe speelde u in op deze signalen?

R: Ik probeer dan met de leerling in kwestie in communicatie te gaan. Dit is vaak niet evident dus ik probeer dit aan de hand van pictogrammen of met een vertaalapp. Ik gebruik vaak Sihay denk ik dat het heet. Dit helpt meestal wel om de leerling beter te laten voelen.

I: Wanneer merkt u dat anderstalige leerlingen meer signalen van een laag welbevinden vertonen?

R: Tijdens kringgesprekken en bij het voorlezen van verhalen. Ook wel bij het geven van instructies met specifieke woordenschat die niet echt concreet voor te stellen is bijvoorbeeld meer of minder, dat zijn abstracte rekenbegrippen waarbij taal toch een belangrijke rol speelt.

I: Welke reden kan u hiervoor bedenken?

R: Ik denk vooral het niet begrijpen van de taal. Zoals ik al zei zijn dit allemaal momenten waarbij taal een belangrijke rol speelt. Als je tijdens een kringgesprek niets verstaat van wat er wordt gezegd is het logisch dat je op die moment signalen van een laag welbevinden vertoont denk ik.

I: Merkt u verschillen op tussen het welbevinden bij recent aangekomen anderstalige leerlingen en anderstalige leerlingen die al langer in uw klas zitten?

R: Niet echt. M. en D. zaten vanaf 1 september in mijn klas, in november is N. er dan nog bijgekomen. Er zat dus niet super veel tijd tussen. Wat ik wel merk is dat N. talig veel sneller vorderingen maakt. Bij haar thuis proberen ze dan ook zo veel mogelijk Nederlands te spreken. Dit is een groot verschil in vergelijking met M. en D.

I: Hebt u het gevoel voldoende begeleid te worden en voldoende middelen ter beschikking te hebben om anderstalige leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden?

R: Daar zeg ik zonder twijfel nee op. Wij hebben als school 6 OKAN uren maar deze worden momenteel niet ingevuld. De zorgjuf doet ook wat ze kan maar de andere 18 leerlingen hebben ook het recht op zorg. Wij staan als school echt nog maar in onze kinderschoenen. Dit is pas het eerste jaar dat wij anderstalige leerlingen in de lagere school hebben.

I: Aan welke aanpassingen of ondersteuningsmaatregelen, die kunnen bijdragen aan een positief welbevinden van anderstalige leerlingen, ervaart u zelf nood te hebben?

R: Vooral aan 'extra handen' om zoveel mogelijk gedifferentieerd te kunnen werken op maat van het kind.

I: Zijn er bepaalde situaties of lesmomenten waarbij u signalen van een hoog welbevinden kon observeren bij de anderstalige leerlingen?

R: Wanneer ze mij begrijpen en wanneer ze de opdrachten begrijpen dan is het welbevinden veel hoger. Tijdens jouw stage mochten ze hun trotsdoos tonen, ook dan vond ik dat ze aan het stralen waren. Zowel D. als M. zeiden bijna niets maar ze waren wel heel fier dat ze konden laten zien waar ze goed in waren.

I: Is er nog iets dat u mij wilt vertellen over dit onderwerp?

R: Het is een hele uitdaging!

I: Ik zal de informatie anoniem verwerken. Wenst u graag een schriftelijke neerslag van dit interview? Hartelijk dank voor dit boeiende en leerrijke gesprek.

R: Dat is graag gedaan. Dat mag.

▪ Bijlage 7: codering interview

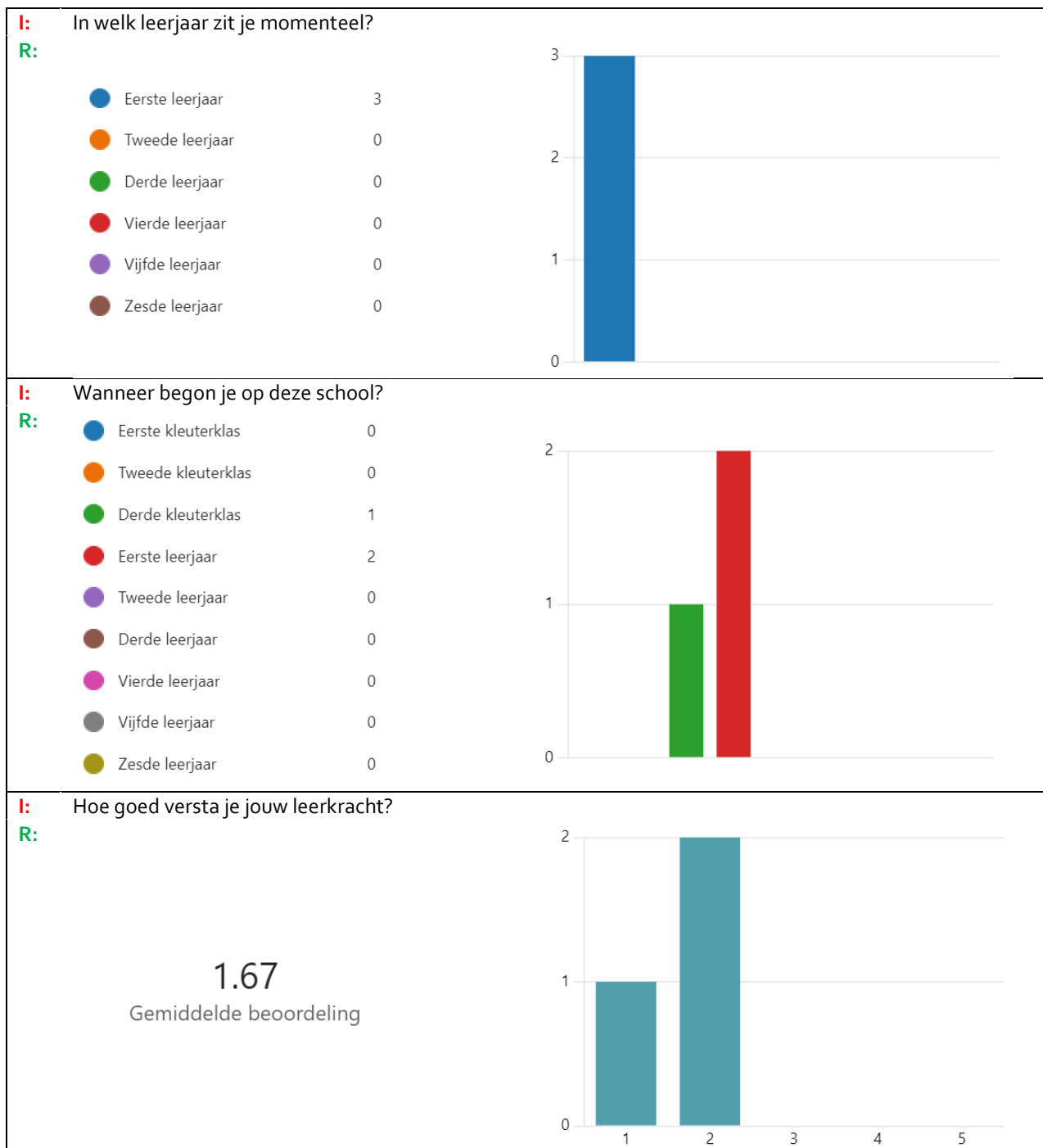
	Noden leerkracht
	Hoog welbevinden
	Laag welbevinden
	Integratie in de klas
	Overige informatie

Nummer	Label	Fragment
1	Persoonlijke informatie	<p>I: Kan u uzelf even voorstellen?</p> <p>R: Ik ben juf I. Ik geef les in het eerste leerjaar op de Vrije Basisschool Sint-Jozef in Temse. Ik sta trouwens al 30 jaar in het eerste leerjaar. Daarnaast ben ik mama van twee kinderen. In mijn vrije tijd lees ik graag een boek of breng ik tijd door met mijn gezin.</p>
2	Klas specifieke informatie	<p>I: Hoeveel leerlingen zitten er dit schooljaar in uw klas?</p> <p>R: Dit jaar zitten er 21 kapoenen in mijn klas.</p> <p>R: Initieel zou ik op 1 september gestart zijn met drie anderstalige nieuwkomers in mijn klas. Er is daarvan één leerling afgefallen waardoor ik gestart ben met twee anderstalige nieuwkomers. In november is N. er dan nog bijgekomen waardoor ik nu drie anderstalige leerlingen in mijn klas heb.</p>
3	Comfort leerkracht	<p>I: In hoeverre voelt u zich comfortabel bij het omgaan met anderstalige leerlingen in uw klas?</p> <p>R: Het is zoeken. Soms gaat het goed en soms totaal niet. Ik bots regelmatig op mijn grenzen, niet alles kan je met armen en benen uitleggen. Ik heb dan ook nog 18 andere leerlingen die mijn aandacht verdienen.</p> <p>I: Kan u hier een cijfer op plakken op een schaal van nul tot vijf?</p> <p>R: Dan zou ik drie zeggen.</p>
4	Integratie anderstalige leerlingen	<p>I: Hoe merkt u dat anderstalige leerlingen zich geïntegreerd voelen binnen de klas?</p> <p>R: Ik denk dat ze zich nog niet zo goed geïntegreerd voelen in de klas. Het is allemaal heel nieuw en anders voor hun. Ze doen hun best maar ik merk dat het contact tussen de anderstalige leerlingen en hun klasgenootjes vaak moeilijk verloopt. De klasgenootjes doen hun best om hen te helpen maar ik merk dat ze vaak niet verstaan wat er gezegd wordt. Als je niet verstaat wat iemand zegt is het volgens mij ook moeilijk om een band aan te gaan.</p> <p>I: Zou u hier ook een cijfer op kunnen plakken van nul tot vijf hoe u denkt dat de anderstalige leerlingen zich geïntegreerd voelen binnen de klas?</p> <p>R: Drie.</p>
5	Invloed taalbarrière	<p>I: In hoeverre denkt u dat de taalbarrière van anderstalige leerlingen hun welbevinden beïnvloedt? U mag hier ook een cijfer op plakken van nul tot vijf.</p>

		<p>R: Dit heeft een heel grote invloed op het welbevinden denk ik, dus neem maar 5. Ik merk in ontzettend veel situaties dat een anderstalige leerling begint te wenen of dromerig is doordat ze mij of een klasgenootje niet verstaan. Wanneer ik of de zorgjuf de tijd nemen om iets te vertalen via een vertaalapp, merk ik dat ze op sommige momenten beginnen te lachen omdat ze het begrijpen.</p>
6	Signalen	<p>I: U geeft aan dat de anderstalige leerlingen in sommige situaties beginnen te wenen of dromerig zijn. Dit zijn signalen van een laag welbevinden. Ik heb hier verschillende papiertjes met signalen op die leerlingen kunnen vertonen wanneer er spraken is van een laag welbevinden. Zou u de signalen die u al kon observeren bij uw anderstalige leerlingen eruit kunnen halen?</p> <p>R: Bedrukt of verdrietig kijken, beperkte expressie, wenen, voor zich uit staren, niet reageren op de omgeving, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen en een ineengezakte lichaamshouding.</p>
7	Oplossing	<p>I: Hoe speelde u in op deze signalen?</p> <p>R: Ik probeer dan met de leerling in kwestie in communicatie te gaan. Dit is vaak niet evident dus ik probeer dit aan de hand van pictogrammen of met een vertaalapp. Ik gebruik vaak Sihay denk ik dat het heet. Dit helpt meestal wel om de leerling beter te laten voelen.</p>
8	Situaties laag welbevinden	<p>I: Wanneer merkt u dat anderstalige leerlingen meer signalen van een laag welbevinden vertonen?</p> <p>R: Tijdens kringgesprekken en bij het voorlezen van verhalen. Ook wel bij het geven van instructies met specifieke woordenschat die niet echt concreet voor te stellen is bijvoorbeeld meer of minder, dat zijn abstracte rekenbegrippen waarbij taal toch een belangrijke rol speelt.</p>
9	Mogelijke redenen	<p>R: Ik denk vooral het niet begrijpen van de taal. Zoals ik al zei zijn dit allemaal momenten waarbij taal een belangrijke rol speelt. Als je tijdens een kringgesprek niets verstaat van wat er wordt gezegd is het logisch dat je op die moment signalen van een laag welbevinden vertoont denk ik.</p>
10	Verschillen	<p>I: Merkt u verschillen op tussen het welbevinden bij recent aangekomen anderstalige leerlingen en anderstalige leerlingen die al langer in uw klas zitten?</p> <p>R: Niet echt. M. en D. zaten vanaf 1 september in mijn klas, in november is N. er dan nog bijgekomen. Er zat dus niet super veel tijd tussen. Wat ik wel merk is dat N. talig veel sneller vorderingen maakt. Bij haar thuis proberen ze dan ook zo veel mogelijk Nederlands te spreken. Dit is een groot verschil in vergelijking met M. en D.</p>
11	Begeleiding leerkracht	<p>I: Hebt u het gevoel voldoende begeleid te worden en voldoende middelen ter beschikking te hebben om anderstalige leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden?</p> <p>R: Daar zeg ik zonder twijfel nee op. Wij hebben als school 6 OKAN uren maar deze worden momenteel niet ingevuld. De zorgjuf doet ook wat ze kan maar de andere 18 leerlingen hebben ook het recht op zorg. Wij staan als school echt nog maar in</p>

		onze kinderschoenen. Dit is pas het eerste jaar dat wij anderstalige leerlingen in de lagere school hebben.
12	Noden leerkracht	<p>I: Aan welke aanpassingen of ondersteuningsmaatregelen, die kunnen bijdragen aan een positief welbevinden van anderstalige leerlingen, ervaart u zelf nood te hebben?</p> <p>R: Vooral aan 'extra handen' om zoveel mogelijk gedifferentieerd te kunnen werken op maat van het kind.</p>
13	Hoog welbevinden	<p>I: Zijn er bepaalde situaties of lesmomenten waarbij u signalen van een hoog welbevinden kon observeren bij de anderstalige leerlingen?</p> <p>R: Wanneer ze mij begrijpen en wanneer ze de opdrachten begrijpen dan is het welbevinden veel hoger. Tijdens jouw stage mochten ze hun trotsdoos tonen, ook dan vond ik dat ze aan het stralen waren. Zowel D. als M. zeiden bijna niets maar ze waren wel heel fier dat ze konden laten zien waar ze goed in waren.</p>
14	Uitdaging	R: Het is een hele uitdaging!

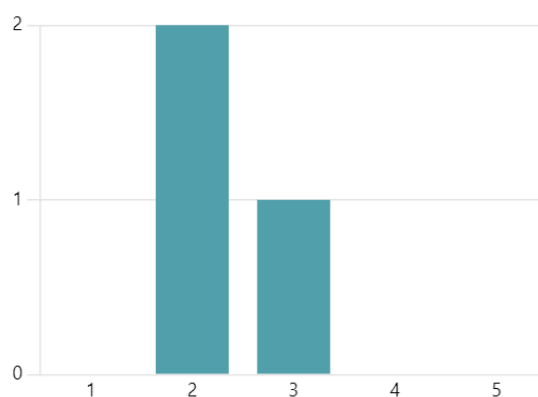
▪ Bijlage 8: beeldende bevraging

I: Hoe goed versta je jouw klasgenoten?

R:

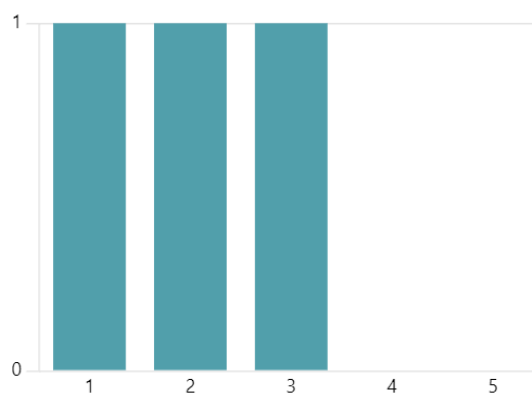
2.33
Gemiddelde beoordeling

I: Hoe voel je jou in de klas?

R:

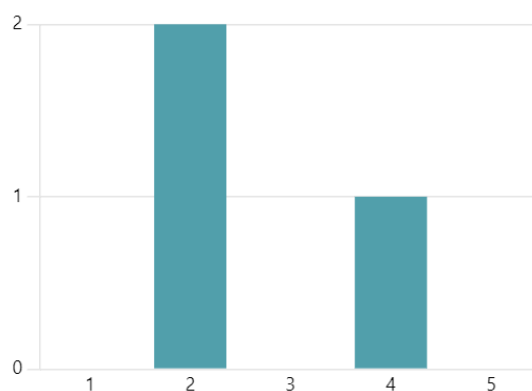
2.00
Gemiddelde beoordeling

I: Hoe voel je jou op de speelplaats?

R:

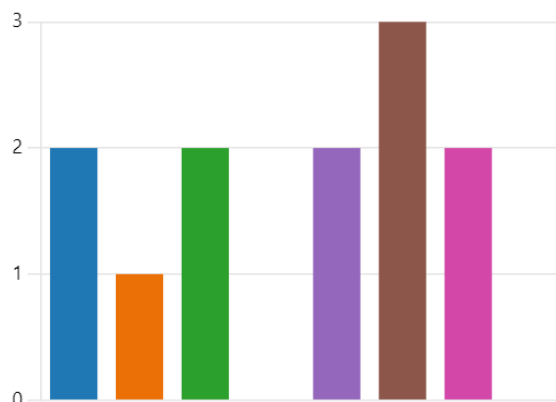
2.67
Gemiddelde beoordeling

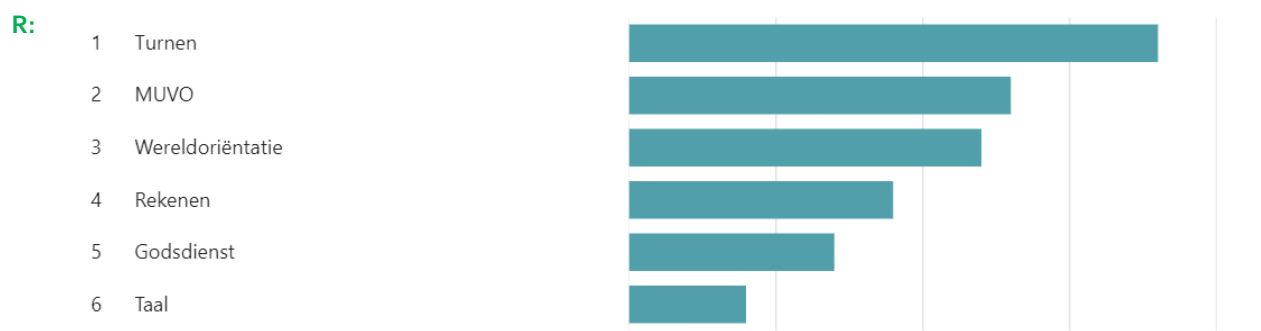
I: Welke emoties ervaar je tijdens de lessen?

R:

● Blij	2
● Verdrietig	1
● Bang	2
● Boos	0
● Ongelukkig	2
● Verbaasd	3
● Verlegen	2
● Andere	0

I: Rangschik de vakken zodat het vak waar je jou het best voelt bovenaan en het vak waar je jezelf het slechtst voelt onderaan komt te staan.

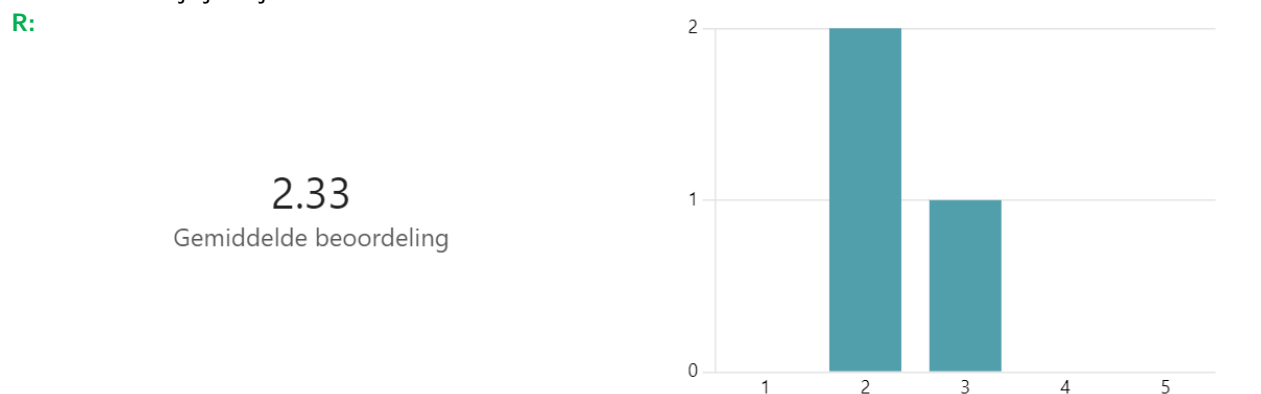
I: Waarom voel je jou bij het vak dat je onderaan plaatste het slechtst?

R1: Ik vind lezen moeilijk en versta de juf niet goed.

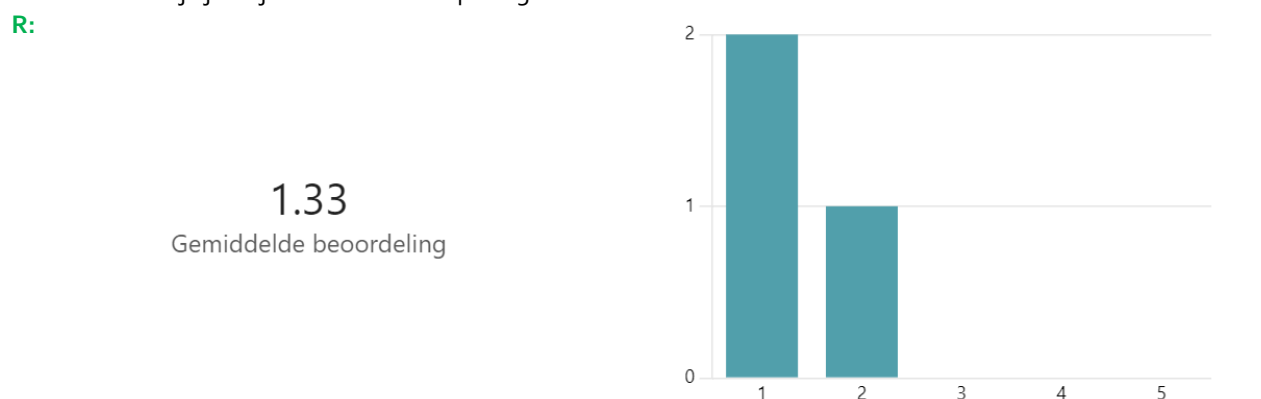
R2: Godsdienst vind ik niet leuk. Taal versta ik meestal niet goed, dat is moeilijk.

R3: Ik begrijp het niet goed.

I: Hoe voel je jou tijdens de rekenlessen?

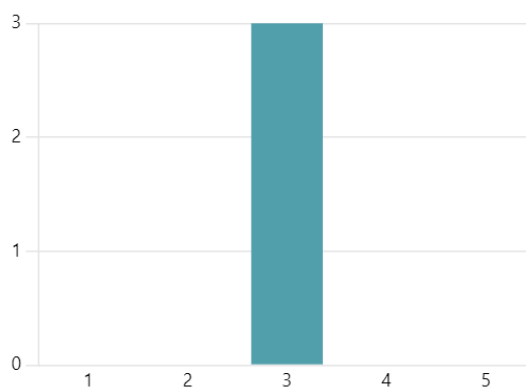
I: Hoe voel je jou tijdens de taal- en spellingslessen?

I: Hoe voel je jou tijdens de lessen wereldoriëntatie?

R:

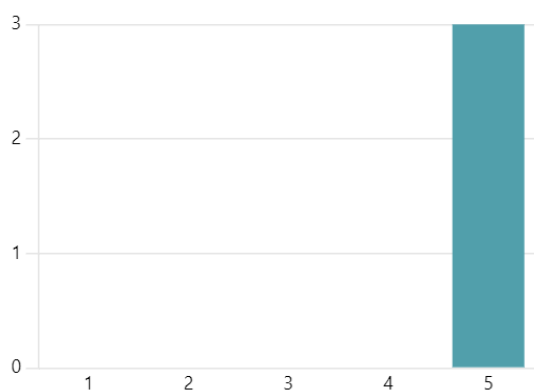
3.00
Gemiddelde beoordeling

I: Hoe voel je jou tijdens de turnlessen?

R:

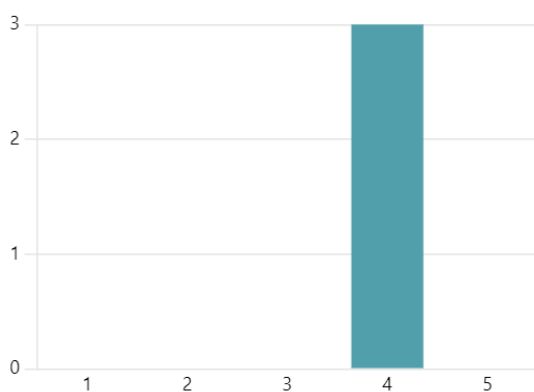
5.00
Gemiddelde beoordeling

I: Hoe voel je jou tijdens de lessen muzische vorming?

R:

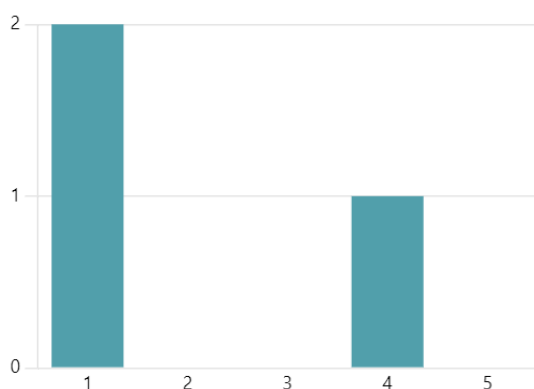
4.00
Gemiddelde beoordeling

I: Hoe voel je jou tijdens de lessen godsdienst?

R:

2.00
Gemiddelde beoordeling

I: Bij wie kan je terecht als je je even niet zo goed voelt?

R1: Bij de zorgjuf.

R2: Bij mijn juf.

R3: Op school bij niemand. Thuis bij mijn mama.

I: Wat zou jou helpen om je beter te voelen in de klas?

R1: Dat de kindjes met mij spelen. Een knuffel van thuis die ik mee mag nemen. Kunnen kleuren want dat doe ik graag.

R2: Iets kunnen doen in mijn eigen taal.

R3: Een hoofdtelefoon zodat ik niets meer hoor. Mijn knuffel in de klas.

- Bijlage 9: observaties aan de hand van de Leuvense Welbevindenschaal (uit Heylen & Laevers, 2019)

OBSERVANT 1:

Algemene gegevens	
Datum:	26 februari
Start observatie:	13u05
Einde observatie:	13u35
Observator:	Jolien Van Hoey
Observant:	D.
School:	Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas:	1A
Les:	Rekenen les 231: vormen herkennen en benoemen

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedebui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 2:

Algemene gegevens
Datum: 26 februari
Start observatie: 13u05
Einde observatie: 13u35
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: M.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Rekenen les 231: vormen herkennen en benoemen

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woede bui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 3:

Algemene gegevens
Datum: 26 februari
Start observatie: 13u05
Einde observatie: 13u35
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: N.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Rekenen les 231: vormen herkennen en benoemen

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 1:

Algemene gegevens
Datum: 26 februari
Start observatie: 13U35
Einde observatie: 14U15
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: D.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Wereldoriëntatie: thema 'Wat een dag!': les 1 'Ga je mee?'

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woede bui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 2:

Algemene gegevens
Datum: 26 februari
Start observatie: 13U35
Einde observatie: 14U15
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: M.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Wereldoriëntatie: thema 'Wat een dag!': les 1 'Ga je mee?'

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woede bui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 3:

Algemene gegevens
Datum: 26 februari
Start observatie: 13U35
Einde observatie: 14U15
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: N.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Wereldoriëntatie: thema 'Wat een dag!': les 1 'Ga je mee?'

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woede bui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 1:

Algemene gegevens
Datum: 26 februari
Start observatie: 14U15
Einde observatie: 14U45
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: D.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Godsdienst: thema 'brood': les 2 'tafeltje dek je, ... met brood'

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedebui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 2:

Algemene gegevens
Datum: 26 februari
Start observatie: 14U15
Einde observatie: 14U45
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: M.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Godsdienst: thema 'brood': les 2 'tafeltje dek je, ... met brood'

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woede bui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 3:

Algemene gegevens	
Datum:	26 februari
Start observatie:	14U15
Einde observatie:	14U45
Observator:	Jolien Van Hoey
Observant:	N.
School:	Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas:	1A
Les:	Godsdienst: thema 'brood': les 2 'tafeltje dek je,... met brood'

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 1:

Algemene gegevens
Datum: 27 februari
Start observatie: 8u30
Einde observatie: 8u15
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: D.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Turnen: fietsparcour

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woede bui hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 2:

Algemene gegevens
Datum: 27 februari
Start observatie: 8u30
Einde observatie: 8u45
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: M.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Turnen: fietsparcour

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 3:

Algemene gegevens	
Datum:	27 februari
Start observatie:	8u30
Einde observatie:	8u45
Observator:	Jolien Van Hoey
Observant:	N.
School:	Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas:	1A
Les:	Turnen: fietsparcour

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 1:

Algemene gegevens	
Datum:	1 maart
Start observatie:	8u30
Einde observatie:	9u
Observator:	Jolien Van Hoey
Observant:	D.
School:	Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas:	1A
Les:	Taal: begrijpend lezen

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	<p>De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt.</p> <ul style="list-style-type: none"> → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstijven, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	<p>De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.</p>
3 Matig	<p>Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	<p>De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.</p>
5 Heel hoog	<p>Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 2:

Algemene gegevens
Datum: 1 maart
Start observatie: 8u30
Einde observatie: 9u
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: M.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: Taal: begrijpend lezen

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 3:

Algemene gegevens	
Datum:	1 maart
Start observatie:	8u30
Einde observatie:	9u
Observator:	Jolien Van Hoey
Observant:	N.
School:	Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas:	1A
Les:	Taal: begrijpend lezen

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 1:

Algemene gegevens	
Datum:	1 maart
Start observatie:	13u05
Einde observatie:	13u35
Observator:	Jolien Van Hoey
Observant:	D.
School:	Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas:	1A
Les:	MUVO: vingerverven

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 2:

Algemene gegevens	
Datum:	1 maart
Start observatie:	13u05
Einde observatie:	13u35
Observator:	Jolien Van Hoey
Observant:	M.
School:	Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas:	1A
Les:	MUVO: vingerverven

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt

OBSERVANT 3:

Algemene gegevens
Datum: 1 maart
Start observatie: 13u05
Einde observatie: 13u35
Observator: Jolien Van Hoey
Observant: N.
School: Vrije Basisschool Sint-Jozef
Klas: 1A
Les: MUVO: vingerverven

Niveau	De Leuvense Welbevindenschaal [LWS]
1 Heel laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich helemaal niet goed voelt. → Bedrukt of verdrietig kijken, huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen → Niet reageren op de omgeving, contact vermijden, wegstaren, zich terugtrekken → Gespannenheid, onrust, een gejaagde indruk maken → Onzekerheid tonen, angstig reageren, in paniek zijn, zich vastklampen, boos zijn, een woedeboei hebben, dingen stukmaken, anderen uitdagen, pijn doen
2 Laag	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich niet goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 1.
3 Matig	Het gedrag van het kind laat een neutrale indruk na: → Het lijkt onverschillig, onbewogen door wat het meemaakt → Gelaat en lichaamshouding tonen weinig of geen emoties, evenwel zonder dat er sprake is van zich afschermen → Eventuele aanwijzingen voor positieve (plezier, genieten) of negatieve gevoelens (onbehagen) zijn zeer beperkt of wisselen elkaar af → Contacten met anderen zijn veeleer oppervlakkig
4 Hoog	De lichaamshouding, de mimiek en het gedrag geven aan dat het kind zich goed voelt. De signalen zijn hier minder uitgesproken dan bij niveau 5.
5 Heel hoog	Het kind voelt zich duidelijk op en top, geniet met volle teugen: → Is blij en opgewekt: (glim)lachen, glunderen, kraaien van plezier → Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen → Is ontspannen en vertoont geen signalen van stress → Heeft een stralende blik, toont levenslust, reageert energiek → Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen, en geniet van wat de situatie biedt